

خطبة الجمعة لتاريخ ٢٠١٧/٨/٢٥ الموافق ٣ ذو الحجة ١٤٣٨ هـ

الْوُقُوفُ بِعَرَفَةَ

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ وَنَسْتَهْدِيهِ وَنَشْكُرُهُ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا، مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَلَا مِثِيلَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ سَيِّدَنَا وَحَبِيبَنَا وَعَظِيمَنَا وَقَائِدَنَا وَقُرَّةَ أَعْيُنِنَا مُحَمَّدًا عَبْدَهُ وَرَسُولَهُ وَصَفِيَّهُ وَحَبِيبَهُ، صَلَّى اللَّهُ وَسَلَّمْ عَلَيْهِ وَعَلَى كُلِّ رَسُولٍ أَرْسَلَهُ.

أَمَّا بَعْدُ عِبَادَ اللَّهِ، أُوصِيكُمْ وَنَفْسِي بِتَقْوَى اللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ وَبِالِاعْتِصَامِ بِحَبْلِ اللَّهِ الْمَتِينِ عَمَلًا بِقَوْلِهِ تَعَالَى ﴿وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٣٣﴾﴾^١.

Esclaves de *Allah*, je vous recommande ainsi qu'à moi-même de faire preuve de piété à l'égard de *Allah Al-^Aliyy, Al-^Adhim*, de vous attacher à la religion agréée par *Allah* en œuvrant conformément à Sa parole *ta^ala* dans *sourat 'Ali ^Imran* qui signifie : « **Attachez-vous tous ensemble à la religion agréée par *Allah* et ne vous séparez pas. Évoquez la grâce de *Allah*, comment vous étiez auparavant des ennemis et comment Il a uni vos cœurs, par Sa grâce vous êtes devenus des frères ; vous étiez à deux doigts de tomber en enfer, et Il vous en a sauvés. C'est ainsi que *Allah* vous montre Ses signes, puissiez-vous être bien-guidés.** »

إِخْوَةَ الْإِيمَانِ، إِنَّ الْأُمَّةَ الْمُحَمَّدِيَّةَ الْيَوْمَ تَنْتَظِرُ لِتَشْهَدَ مَشْهَدًا مِنْ أَبِيهَا مَظَاهِرِ الْعِبَادَةِ وَالْوَحْدَةِ، حَيْثُ يَجْتَمِعُ الْمُسْلِمُونَ بِأَشْكَالِهِمُ الْمُخْتَلِفَةَ وَالسَّنَنِيهِمُ الْمُتَعَدِّدَةَ تَحْتَ رَايَةِ التَّوْحِيدِ الَّتِي جَمَعَتْهُمْ فَوْقَ أَرْضٍ وَاحِدَةٍ يَدْعُونَ رَبًّا وَاحِدًا يَدْعُونَ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ.

إِنَّ مَوْقِفَ الْمُسْلِمِينَ عَلَى أَرْضِ عَرَفَةَ قَائِلِينَ "لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ، إِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ، لَا شَرِيكَ لَكَ" مَوْقِفٌ تُشَدُّ لَهُ الْأَبْصَارُ، وَتَحْنُ لَهُ الْقُلُوبُ، وَتَذُرُّ لَهُ الْعُيُونَ شَوْقًا لِبِقَاعِ مَكَّةَ وَمِنَى وَعَرَفَةَ وَرَغْبَةً فِي مَا يُقَامُ فِيهَا مِنْ مَنَاسِكٍ.

Mes frères de foi, la communauté de notre maître *Mouhammad* ﷺ attend ces jours-ci un événement important, une des plus grandes manifestations d'adoration et d'unité puisque des musulmans se réunissent dans toute la différence de leurs origines et toute la diversité de leurs langues sous la bannière de la croyance en l'unicité de *Allah*, sous la bannière du *tawhid*, celle qui les réunit en un même lieu pour invoquer un Seigneur unique, pour adorer *Allah* Qui seul mérite d'être adoré.

Durant la station à *Arafah*, les musulmans diront : ce qui signifie : « *Nous répondons à Ton appel ô Allah, nous y répondons. Nous y répondons, Tu n'as pas d'associé, nous y répondons. Certes Tu mérites la louange et les bienfaits [que Tu nous accorde] T'appartiennent ; Tu as la souveraineté, Tu n'as pas d'associé dans la divinité.* »

Cette station à *Arafah*, est une station qui retient les regards, pour laquelle s'attendent les cœurs et pour laquelle les yeux se noient de larmes, par langueur pour les hauts-lieux de La Mecque, de *Mina* et de *Arafah*, par désir de prendre part aux rituels magnifiques que l'on accomplit en ces lieux.

قَالَ تَعَالَى ﴿وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ﴾ أَمْرٌ بِالتَّمَسُّكِ بِالدِّينِ وَالْوُقُوفِ عِنْدَ حُدُودِ الدِّينِ وَالِاعْتِصَامِ بِحَبْلِ اللَّهِ الْمَتِينِ.

﴿وَلَا تَفَرَّقُوا﴾ لِأَنَّ فِي الْفُرْقَةِ ضَعْفًا وَفِي الْوَحْدَةِ قُوَّةٌ، وَيَذَكِّرُكُمُ اللَّهُ بِالنِّعْمَةِ الْعَظِيمَةِ ﴿وَادْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ وَهِيَ نِعْمَةُ الْإِيمَانِ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ.

بَيَّنَّ اللَّهُ لَنَا فِي الْقُرْآنِ أَنَّ صَحَابَةَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَوَحَّدُوا وَاجْتَمَعُوا عَلَى الْإِيمَانِ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتَأَلَّفُوا وَتَأَخَّوْا مُتَظَلِّلِينَ بِرَأْيِهِ "لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ" مُوجِّهِينَ أَنْظَارَهُمْ نَحْوَ هَدَفٍ وَاحِدٍ وَهُوَ رَفَعُ هَذِهِ الرَّأْيَةِ وَالْمَسِيرُ عَلَى دَرَبِ التَّقْوَى وَالِإِخْلَاصِ لِلَّهِ وَالتَّضَحِّيَةِ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.

Allah ta^ala dit : ﴿وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ﴾ c'est-à-dire qu'Il nous a ordonné de nous attacher à la religion, de ne pas dépasser les limites de la Loi et de nous unir dans la religion que *Allah* agréé, le Tout puissant Qui n'est concerné ni par la somnolence ni par le sommeil.

﴿وَلَا تَفَرَّقُوا﴾ c'est-à-dire ne vous séparez pas car dans la séparation, il y a une faiblesse alors que dans l'union, il y a une force ; ﴿وَادْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ c'est-à-dire que *Allah* nous rappelle une grâce éminente qu'Il nous a accordée, à savoir la grâce de la foi en *Allah* Celui Qui est éminent. *Allah* nous a enseigné dans le *Qur'an* que les compagnons du Messager de *Allah* ﷺ se sont unis et rassemblés sur la foi en *Allah* et en Son Messager. Ils ont uni leurs cœurs et ont fraternisé à l'ombre de la bannière (*la 'ilaha 'il-la l-Lah, Mouhammadoun raçoulou l-Lah*), qui proclame qu'Il n'est de dieu que *Allah* et que *Mouhammad* est le messager de *Allah*, le regard dirigé vers un seul et même objectif : lever haut cette bannière et marcher sur la voie de la piété et de la

sincérité envers *Allah*, du dévouement et du don de soi par recherche de l'agrément de *Allah* [^]*azza wajall*.

أَيُّهَا الْإِخْوَةُ إِنَّ الْإِعْتِصَامَ الْمُنْجِيَّ هُوَ الْإِعْتِصَامُ بِكِتَابِ اللَّهِ وَسُنَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَكَمْ هُوَ عَظِيمٌ قَوْلُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَمَا خَطَبَ فِي النَّاسِ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ فَقَالَ: "أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي قَدْ تَرَكْتُ فِيكُمْ مَا إِنْ اِعْتَصَمْتُمْ بِهِ فَلَنْ تَضِلُّوا أَبَدًا كِتَابَ اللَّهِ وَسُنَّةَ نَبِيِّهِ، إِنْ كُلُّ مُسْلِمٍ أَخُو الْمُسْلِمِ، الْمُسْلِمُونَ إِخْوَةٌ، وَلَا يَحِلُّ لِمَرِيٍّ مِنْ مَالِ أَخِيهِ إِلَّا مَا أَعْطَاهُ عَنْ طِيبِ نَفْسٍ، وَلَا تَظْلِمُوا، وَلَا تَرْجِعُوا بَعْدِي كُفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ".^٢

Chers frères, l'attachement à la voie de la sauvegarde, c'est l'attachement au Livre de *Allah* et à la tradition de Son Messenger ﷺ.

Combien est éminente la parole de notre Messenger ﷺ lorsqu'il a donné un discours aux gens rassemblés lors de son pèlerinage d'adieu et qu'il a dit ce qui signifie : « *Ô vous les gens, j'ai laissé parmi vous ce grâce à quoi, si vous vous y attachez, vous ne serez jamais égarés : le Livre de Allah et la Sounnah de Son prophète. Tout musulman est le frère du musulman. Les musulmans sont des frères. Il n'est licite à quelqu'un de profiter du bien de son frère que ce qu'il lui a donné de bon cœur. Ne soyez pas injustes et ne redevenez pas, après mon décès, des mécréants s'entretenant les uns les autres.* »

قَالَ تَعَالَى ﴿وَكُنْتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِّنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُم مِّنْهَا﴾ أَنْقَذَهُمْ مِنَ النَّارِ بِالْإِسْلَامِ، لِأَنَّ مَنْ مَاتَ عَلَى الْإِشْرَاكِ أَوْ عَلَىٰ أَيِّ نَوْعٍ مِنْ أَنْوَاعِ الْكُفْرِ كُنْفِي وَجُودِ اللَّهِ أَوْ الْإِسْتِهْزَاءِ بِاللَّهِ أَوْ بِدِينِ الْإِسْلَامِ أَوْ بِنَبِيِّهِ مِنْ أَنْبِيََاءِ اللَّهِ أَوْ بِمَلِكٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ يَدْخُلُ النَّارَ خَالِدًا فِيهَا أَبَدًا، لَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَلَا يَرْتَاخُ مِنْ عَذَابِهَا.

Allah ta^ala dit ﴿وَكُنْتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِّنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُم مِّنْهَا﴾ c'est-à-dire que *Allah* vous a sauvés du feu de l'enfer grâce à l'Islam. En effet, si quelqu'un mourrait chargé d'une forme d'association ou de toute autre sorte de mécréance, comme en reniant l'existence de *Allah* ou en Le rabaisant, ou bien en se moquant de la religion de l'Islam, ou en se moquant de l'un des prophètes de *Allah* ou en se moquant de l'un des anges, il irait en enfer pour l'éternité et n'en sortirait jamais, son châtement ne serait jamais allégé.

إِخْوَةُ الْإِيمَانِ إِنَّا نَدْعُو لِتَمَسُّكِ بِكِتَابِ اللَّهِ، لِتَمَسُّكِ بِسُنَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّذِي وَرَدَ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ "مَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ" أَيُّهَا الْأَحِبَّةُ لَقَدْ تَفَسَّى وَبَاءَ الْجَهْلِ وَمَرَضُ التَّشَبُّثِ بِالْبَاطِلِ وَالزَّيْغِ، وَلَا سَبِيلَ لِلْإِنْسَانِ الْيَوْمَ فِي مُوَاجَهَةِ ذَلِكَ إِلَّا بِالتَّمَسُّكِ بِالْعِلْمِ بِعِلْمِ الدِّينِ وَالْعَمَلِ بِذَلِكَ وَالتَّمَسُّكِ بِالْوَسْطِيَّةِ وَالْإِعْتِدَالِ بِاتِّبَاعِ الْحَقِّ قَالَ تَعَالَى ﴿وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا﴾^٣.

^٢ البيهقي/دلائل النبوة.

^٣ البقرة/الآية.

Mes frères de foi, nous appelons à s'attacher au Livre de *Allah*, à s'attacher à la Tradition de Son messager ﷺ, à partir de laquelle nous est parvenue sa parole ﷺ ce qui signifie : « **Celui à qui Allah prédestine le bien, Il fait qu'il apprend la religion.** »

Chers bien-aimés, l'épidémie d'ignorance s'est propagée et la maladie qui pousse à s'attacher au faux et à l'égarément s'est largement répandue. L'être humain n'a pas d'autre moyen pour y faire face aujourd'hui que de s'attacher à la connaissance, en apprenant la religion et en l'appliquant, et de s'attacher à la voie du juste milieu et de la modération en suivant la vérité.

Allah ta^ala dit ce qui signifie : « **De plus, Nous avons fait de vous une communauté du juste milieu.** »

إِخْوَةَ الْإِيمَانِ إِنْتَا فِي هَذِهِ الْأَيَّامِ الْفَضِيلَةَ الْمُبَارَكَةَ نُجَدِّدُ الدَّعْوَةَ لِلْعِلْمِ وَالْإِعْتِدَالِ وَالْوَسْطِيَّةِ
وَالتَّأَخِي عَلَى أُسَاسِ الْإِلْتِزَامِ بِمُحْدُودِ هَذَا الدِّينِ الْعَظِيمِ، وَلِلتَّعَلُّمِ وَمَعْرِفَةِ الْإِيمَانِ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ،
وَمَعْرِفَةِ الْحُدُودِ الشَّرْعِيَّةِ لِيَصِيرَ عِنْدَ الْمُسْلِمِ الْمِيزَانُ الشَّرْعِيُّ الَّذِي بِهِ يُمَيِّزُ الطَّيِّبَ مِنَ الْخَبِيثِ
وَالْحَلَالَ مِنَ الْحَرَامِ وَالْحَقَّ مِنَ الْبَاطِلِ وَالْحَسَنَ مِنَ الْقَبِيحِ.

Mes frères de foi, nous voici en ces jours de grands mérites et de grandes bénédictions. Nous renouvelons l'appel à la connaissance, à la modération, au juste milieu, à la fraternité sur les fondements de l'attachement aux règles de la religion éminente, l'Islam.

Nous renouvelons l'appel à l'apprentissage, à la connaissance de la foi en *Allah* et de la foi en Son Messager *Mouhammad* ﷺ, à la connaissance des règles de la religion pour que chaque musulman dispose de la balance de la Loi grâce à laquelle il puisse distinguer et discerner ce qui est excellent de ce qui est corrompu, le licite de l'illicite, le vrai du faux, le bon du mauvais.

إِخْوَةَ الْإِيمَانِ إِنَّ الْحَجَّاجَ الْيَوْمَ يَنْتَظِرُونَ أَفْضَلَ أَيَّامِ الْعَامِ، أَيَّ يَوْمَ عَرَفَةَ الَّذِي رَوَى التِّرْمِذِيُّ وَعَیْرُهُ
أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فِيهِ "أَفْضَلُ الدُّعَاءِ يَوْمَ عَرَفَةَ وَأَفْضَلُ مَا قُلْتُ أَنَا وَالتَّبِئُونَ
مِنْ قَبْلِي لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ". وَيَوْمَ عَرَفَةَ
يُسْتَحَبُّ لِغَيْرِ الْحَاجِّ صِيَامَهُ فَقَدْ قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا سُئِلَ عَنْ صَوْمِ يَوْمِ عَرَفَةَ "يُكْفَرُ
السَّنَةَ الْمَاضِيَةَ وَالْبَاقِيَةَ"٤.

Mes frères de foi, les pèlerins attendent aujourd'hui le meilleur des jours de l'année, c'est-à-dire le jour de *Arafah*. *At-Tirmidhiyy* et d'autres ont rapporté que le Messager de *Allah* ﷺ a dit à son sujet ce qui signifie : « **La meilleure des invocations est celle que l'on fait le jour de Arafah et la meilleure parole que j'ai dite, moi ainsi que les prophètes qui m'ont précédé, c'est : (la 'ilaha 'il-la l-Lah wahdahou la charika lah lah ou l-moulkou walahou l-hamdou wahouwa ^ala koulli chay'in qadir) : « Il n'est de dieu que Allah Lui seul, Il n'a pas d'associé, à Lui la souveraineté et à Lui la louange et Il est sur toute chose tout puissant. »**

٤ رواه مسلم.

Il est recommandé de jeûner le jour de [^]*Arafah* pour qui n'accomplit pas le pèlerinage. En effet, lorsque le Messager de *Allah* ﷺ fut interrogé au sujet du jour de [^]*Arafah*, il a dit ce qui signifie : « **Le jeûne [de [^]*Arafah*] expie les péchés de l'année écoulée et de l'année à venir.** »

أَمَّا الْحَاجُّ فَيُسْتَحَبُّ فِيهِ أَنْ يَكُونَ مُفْطِرًا فَلَا يَصُومُ لَكِنْ يُسْتَحَبُّ لَهُ أَنْ يُكْثِرَ مِنَ الدُّعَاءِ وَالتَّهْلِيلِ وَقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ فَهَذِهِ وَطِيفَةُ هَذَا الْمَوْضِعِ الْمُبَارِكِ، وَيَنْبَغِي لِلْحَاجِّ فِي هَذَا الْيَوْمِ أَنْ يُكْثِرَ مِنَ التَّضَرُّعِ وَالْحُشُوعِ وَإِظْهَارِ الضَّعْفِ وَالِافْتِقَارِ وَالذَّلَّةِ وَيُكْثِرُ مِنَ التَّلْبِيَةِ رَافِعًا بِهَا صَوْتَهُ "لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ، إِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ، لَا شَرِيكَ لَكَ" وَيُكْثِرُ أَيْضًا مِنَ الصَّلَاةِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمِنَ الْإِسْتِغْفَارِ وَأَنْ يَتُوبَ مِنْ جَمِيعِ الْمُخَالَفَاتِ فَهَنَّاكَ تُسَكَّبُ الْعَبْرَاتُ وَتُسْتَقَالُ الْعَثْرَاتُ وَتُرْجَى إِجَابَةُ الْمَطَالِبِ فَقَدْ جَاءَ عَنْ نَبِيِّ الْهُدَى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "مَا مِنْ يَوْمٍ أَكْثَرَ مِنْ أَنْ يَعْتَقَ اللَّهُ تَعَالَى فِيهِ عَبْدًا مِنَ النَّارِ مِنْ يَوْمِ عَرَفَةَ"^o

Concernant le pèlerin, il lui est recommandé de ne pas jeûner ce jour-là. Il lui est recommandé de faire beaucoup d'invocations, beaucoup de récitations de *Qur'an*, beaucoup de *tahlil* car ce sont-là des actes que l'on fait dans ce lieu béni. Il convient que le pèlerin multiplie les supplications, les actes de soumission et de crainte envers *Allah*, manifeste sa faiblesse, son besoin total et son humilité à l'égard de *Allah*.

Il lui est recommandé de multiplier les *talbiyah* en élevant la voix, en disant : (*labbayka l-Lahoumma labbayk ; labbayka la charika laka labbayk ; 'inna l-hamda wan-ni^mata laka wal-moulk ; la charika lak*).

Il multiplie également les invocations en faveur du Messager ﷺ, les paroles de recherche de pardon et il fait le repentir de tous ses péchés car c'est là-bas qu'il convient de verser des larmes et de rechercher l'exaucement des demandes.

Il est parvenu du Prophète de bonne guidée ﷺ ce qui signifie : « **Il n'y a pas un jour dans lequel *Allah* affranchit plus de gens de l'enfer que le jour de [^]*Arafah*.** »

وَجَاءَ عَنْهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "مَا رُؤِيَ الشَّيْطَانُ أَضْعَرَ وَلَا أَحْقَرَ وَلَا أذْحَرَ وَلَا أَغْيَظَ مِنْهُ فِي يَوْمِ عَرَفَةَ وَمَا ذَاكَ إِلَّا أَنَّ الرَّحْمَةَ تَنْزِلُ فِيهِ فَيَتَجَاوَزُ عَنِ الذُّنُوبِ الْعِظَامِ". وَعَنِ الْفُضَيْلِ بْنِ عِيَاضِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ نَظَرَ إِلَى بُكَاءِ النَّاسِ بِعَرَفَةَ فَقَالَ "أَرَأَيْتُمْ لَوْ أَنَّ هَؤُلَاءِ صَارُوا إِلَى رَجُلٍ وَاحِدٍ فَسَأَلُوهُ دَانِقًا" وَالِدَانِقُ إِخْوَةُ الْإِيمَانِ سُدُسُ الدِّرْهِمِ، أَيُّ شَيْءٍ قَلِيلٌ جِدًّا قَالَ الْفُضَيْلُ "أَرَأَيْتُمْ لَوْ أَنَّ هَؤُلَاءِ صَارُوا إِلَى رَجُلٍ وَاحِدٍ فَسَأَلُوهُ دَانِقًا أَكَانَ يَرُدُّهُمْ؟ قِيلَ لَا، قَالَ وَاللَّهِ لِلْمَغْفِرَةِ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَهْوَنُ مِنْ إِجَابَةِ رَجُلٍ لَهُمْ بِدَانِقٍ".

Il est parvenu du Prophète ﷺ qu'il a dit ce qui signifie : « **Le chaytan n'est jamais plus petit, plus humilié, plus rabaissé ni plus contrarié que le jour de ^Arafah. Tout cela car une miséricorde particulière descend ce jour-là et les grands péchés ce jour-là sont pardonnés.** »

Al-Foudayl Ibnou ^Iyad, que *Allah* l'agrée, a vu les larmes des gens le jour de ^Arafah. Il a alors dit : « Voyez-vous, si tous ces gens venaient vers un même homme et lui demandaient un sixième de dirham –c'est-à-dire quelque chose d'une très faible valeur–, cet homme refuserait-il de le leur donner ? » Il a été dit : « Non. » Il dit : « Par *Allah*, le pardon de *Allah* ^azza wajall est plus facile à obtenir que la réponse de cet homme à ces gens-là. »

Nous demandons à *Allah* qu'Il nous pardonne et qu'Il nous fasse miséricorde, Lui Qui est le plus miséricordieux des miséricordieux. Ô *Allah* améliore les relations entre nous, unis nos cœurs, accorde la réussite aux pèlerins qui vont à la Maison sacrée pour qu'ils puissent accomplir ce que Tu agrées. Aide-les et fais qu'ils reviennent chez nous sains et saufs, ô Seigneur des mondes.

Voici mes propos et je demande à *Allah* de me pardonner ainsi qu'à vous-mêmes.

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَاعْفُ عَنَّا يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ أَصْلِحْ ذَاتَ بَيْنِنَا وَأَلْفَ بَيْنِ قُلُوبِنَا وَوَقِّقْ حُجَّاجَ بَيْتِ اللَّهِ الْحَرَامِ إِلَى مَا تُحِبُّهُ وَتَرْضَاهُ وَأَعِنَّهُمْ وَرُدَّهُمْ إِلَيْنَا سَالِمِينَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ.
هَذَا وَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ لِي وَلَكُمْ.

الخطبة الثانية

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ وَنَسْتَهْدِيهِ وَنَشْكُرُهُ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَسَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا، مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يَضِلْ لَهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ الْوَعْدِ الْأَمِينِ وَعَلَى إِخْوَانِهِ النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ. وَرَضِيَ اللَّهُ عَنْ أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ وَعَالِ الْبَيْتِ الطَّاهِرِينَ وَعَنِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ وَعُثْمَانَ وَعَلِيٍّ وَعَنِ الْأَيْمَةِ الْمُهْتَدِينَ أَبِي حَنِيفَةَ وَمَالِكٍ وَالشَّافِعِيَّ وَأَحْمَدَ وَعَنِ الْأَوْلِيَاءِ وَالصَّالِحِينَ أَمَا بَعْدُ عِبَادَ اللَّهِ فَإِنِّي أُوصِيكُمْ وَنَفْسِي بِتَقْوَى اللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ فَاتَّقُوهُ. وَجَزَى اللَّهُ الشَّيْخَ عَبْدَ اللَّهِ الْهَرِيرِيَّ رَحْمَاتِ اللَّهِ عَلَيْهِ عَنَّا خَيْرًا.

وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ أَمَرَكُمْ بِأَمْرِ عَظِيمٍ، أَمَرَكُمْ بِالصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ عَلَى نَبِيِّهِ الْكَرِيمِ فَقَالَ ﴿إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾^٦. اَللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى ءَالِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى سَيِّدِنَا إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى ءَالِ سَيِّدِنَا إِبْرَاهِيمَ وَبَارِكْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى ءَالِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى سَيِّدِنَا إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى ءَالِ سَيِّدِنَا إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ﴾^١ يَوْمَ تَرَوْنَهَا تَذْهَلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّا أَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمَلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَى وَمَا هُمْ بِسُكَارَى وَلَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ﴾^٢ اَللَّهُمَّ إِنَّا دَعَوْنَاكَ فَاسْتَجِبْ لَنَا دُعَاءَنَا فَاغْفِرِ اللَّهُمَّ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ رَبَّنَا ءَاتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا هُدَاةً مُهْتَدِينَ غَيْرِ ضَالِّينَ وَلَا مُضِلِّينَ اللَّهُمَّ اسْتُرْ عَوْرَاتِنَا وَعَامِنِ رُوعَاتِنَا وَأَكْفِنَا مَا أَهَمَّنَا وَقِنَا شَرَّ مَا نَتَخَوُّ. عِبَادَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَى وَيَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ. اذْكُرُوا اللَّهَ الْعَظِيمَ يَثْبِقْكُمْ وَأَشْكُرُوهُ يَزِدْكُمْ، وَاسْتَغْفِرُوهُ يَغْفِرْ لَكُمْ وَاتَّقُوهُ يَجْعَلْ لَكُمْ مِنْ أَمْرِكُمْ مَخْرَجًا، وَأَقِمِ الصَّلَاةَ.

^٦ سورة الأحزاب.

^٧ سورة الحج.